IONUȚ POMIAN

STILUL FUNCȚIONAL ELECTRONIC

0. Noțiuni introductive

0.1. În româna actuală, **comunicarea electronică** devine o formă discursivă din ce în ce mai extinsă[1] şi mai complexă, care însumează caracteristici aparținând celorlalte stiluri funcționale, dar şi suficiente elemente specifice, încât să se poată vorbi de un nou stil funcțional: **stilul conversației**[2] **electronice** (simplificat: **stilul electronic**), care înglobează comunicarea mediată de calculator (abreviat **CMC**; cf. engl. '*Computer-Mediated Communication*'), respectiv, prin extensiunea sensului, şi celelalte forme ale comunicării mediate de diverse mijloace electronice (telefonie, GPS). Prin multitudinea caracteristicilor specifice, conversația electronică se constituie ca variantă funcțională aparte, independentă, desprinsă din stilul publicistic. Aşadar, **CMC** se referă la informația transmisă în formate mediate de calculator (internet; camere de chat de tipul *Yahoo! Messenger*; hi5; mirc; forum; e-mailuri; bloguri), iar celelalte mijloace electronice includ MMS-urile, SMS-urile, indicațiile GPS.

Cum calificativul „electronic" din sintagma *stil electronic* se referă la mijlocul de transmitere a informației (la *canalul comunicării*), această variantă diafazică a limbii se caracterizează prin absența omogenității sub raportul conținutului, al finalității, al formelor discursive şi de limbaj pe care le exprimă. Aşadar, factorii şi funcțiile comunicării sunt relativi, diferă de la un discurs la altul. Vorbim astfel de funcția comercială în cazul site-urilor de comerț on-line; de funcția informativă pe bloguri, tabloide on-line, GPS etc.; de funcția conversațională în camerele de chat, în unele mesaje electronice.

Perspectivele actuale de abordare a **comunicării electronice** sunt diverse: sociopsihologică, paralingvistică, pragmatică, analiza secvențială a organizării conversației, stilistică etc. În studiul de față, lansăm o analiză integratoare, evidențiind particularitățile lingvistice şi paralingvistice implicate în realizarea acestui tip de discurs. Numărul mare de caracteristici specifice la fiecare nivel al limbii (fonetic, lexical, morfologic, sintactic, stilistic), la care se adaugă implicațiile sociopsiholo-

[1] În prezent, se estimează că în România există cel puțin 5 milioane de utilizatori.

[2] În unele lucrări se operează cu distincția *conversație* vs *discuție* (cf. Ionescu-Ruxăndoiu 1999, p. 29-31; DȘL, s.v. *conversație*; GALR 2005, vol. II, p. 812-813; GALR 2008, vol. II, p. 852-854).

DACOROMANIA, serie nouă, XIV, 2009, nr. 2, Cluj-Napoca, p. 139-150

gice ale discursului electronic (impresia de „intimitate/securitate în grup" prin identitate falsă ori anonimat, dezinhibarea, interacţiunea umană sincronă/*live*/în direct, consecinţa „izolării în grup", (cvasi)dependenţa, limitele exclusiv tehnice etc.), se constituie ca argumente ale acceptării în româna actuală a stilului funcţional electronic, stil constituit începând cu sfârşitul anilor 1990 şi începutul anilor 2000.

Analiza discursului electronic se impune şi din prisma faptului că studiul limbii vorbite cunoaşte un interes din ce în ce mai larg în lingvistica actuală, interes direct proporţional cu extinderea unor ştiinţe/discipline ca sociolingvistica, psiholingvistica, pragmatica, etnometodologia, analiza discursului şi a conversaţiei. În acest sens, au apărut şi în lingvistica românească *corpusuri de limbă vorbită*[3], lucrări care cuprind ansambluri finite de enunţuri, alcătuite din texte orale şi scrise, constituind eşantioane reprezentative pentru limba supusă descrierii şi care sunt omogene ca etape istorice şi ca variante stilistice sau dialectale (DŞL, s.v. *corpus*).

0.2. Comunicarea electronică cunoaşte diverse clasificări. Din punctul de vedere al momentului efectiv de realizare, aceasta poate fi *sincronă*, participanţii la actul comunicării fiind prezenţi în acelaşi timp (*on-line*) ori *asincronă*, când nu există constrângeri de ordin temporal. Dintr-o altă perspectivă, cea a formei de interacţiune, comunicarea electronică poate fi *dialogică* (forma cea mai răspândită) ori *monologică* (blogurile, publicaţiile electronice).

0.3. Jocurile electronice, preferate de copii de vârste din ce în ce mai mici, sunt pur virtuale şi au funcţii diverse, dintre care predilecte sunt funcţia de delectare (jocurile de strategie) şi funcţia instructiv-educativă (jocurile de cultură generală, precum *ConQUIZtador*). Când jocurile electronice devin stimulative din punct de vedere financiar, se poate vorbi de intervenţia factorului negativ.

0.4. În articolul de faţă, analiza discursului electronic se bazează mai mult pe analiza strategiilor comunicative ocurente în camerele de chat. Procesul semiozic în camerele de chat se realizează cel mai adesea printr-un limbaj informal, iar descrierea particularităţilor stilului electronic, stil „creat" în proporţie covârşitoare de segmentul tânăr al populaţiei, are la bază metoda inductivă. De altfel, multe dintre particularităţile prezentate în articolul de faţă sunt comune stilului electronic şi stilului colocvial.

0.5. Conversaţia electronică este marcată de *oralitate* şi îmbină stilul *scris* cu cel *vizual*, respectiv *auditiv*. Codul predilect este limba română şi „romgleza", la care se adaugă animaţia (*imagemele*). Termenul *imagem* (s. n., pl. *imageme*) denumeşte un simbol sau o combinaţie de simboluri utililizat(e) pentru a transmite într-o manieră extrem de concisă un conţinut emoţional sau o opinie în mesajele scrise. Lansăm această noţiune lingvistică drept corespondent pentru englezescul *emoticon*. *Imagem* este un cuvânt telescopat, numit şi cuvânt portmanteau sau cuvânt-valiză, reprezentând un tip de contaminare lingvistică, prin alăturarea unor fragmente din cuvinte, a cărui semnificaţie combină semnificaţiile termenilor din care

[3] Vezi LRVMI, Dacălu Jinga 2002, IVLRA, Hoarţă Cărăuşu 2005.

s-a format, anume: *imagine*[4] + *emoţie* > *imagem*; cf. şi engl. *emoticon*, cuvânt de asemenea telescopat, provenit din ***emot**ion* + ***icon***. Canalul de transmitere a informaţiei este predominant *vizual* (camera de chat şi/sau camera video (*video chat* reprezentat de *webcam*)) şi, opţional, *auditiv* (concretizat în microfon (*voice chat*)).

0.6. Referindu-se la formele comunicării mediate de calculator, Elena Trohin (2006, p. 35) defineşte discursul computerizat ca *activitate lingvistică individuală în cadrul tuturor formelor de comunicare prin intermediul computerului, în general, şi al internetului, în special*. În studiul de faţă, stilul conversaţiei electronice înglobează atât discursul computerizat, cât şi celelalte forme de comunicare mediate prin mijloace electronice (telefonie, GPS).

0.7. În camerele de chat, emiţătorul şi receptorul îşi aleg fiecare un *nickname*, iar identitatea (reală sau falsă) poate fi însoţită de un *avatar* (de exemplu: poză personală, imagine sugestivă, o replică). Avatarul descrie o stare de spirit, o opinie. Unele softuri de chat, precum *Yahoo! Messenger*, încorporează diverse *statusuri* „prefabricate", prin *status* înţelegându-se locul în care fiecare utilizator poate introduce un text personal de maximum 255 de caractere. Cele mai frecvente statusuri „prefabricate" sunt: *Available* („disponibil"); *Busy* („ocupat(ă)"); *Be Right Back* („revin imediat"); *Not at My Desk* („nu sunt la birou"); *On the Phone* („la telefon") etc. Se poate opta şi pentru statusul *Invisible* („invizibil"), aceasta însemnând că utilizatorul nu apar conectat, on-line, celorlalţi utilizatori.

0.8. O particularitate proprie, frecvent întâlnită în cadrul stilului conversaţiei electronice, cu precădere în camerele de chat, constă în faptul că o conversaţie poate fi iniţiată de un emiţător, dar potenţialul receptor poate să nu răspundă fără a fi acuzat de lipsă de respect; altfel spus, tăcerea (*expresia zero*) devine o componentă semnificativă a interacţiunii comunicative. E. Trohin (2006, p. 101) clasifică tăcerile din perspectivă funcţională în: **a.** *tăceri comunicative*, care nu transmit un conţinut propoziţional, fiind legate de generarea intervenţiei în curs sau a celei imediat următoare, şi **b.** *tăceri elocvente*, purtătoare ale unor semnificaţii sau ale unei forţe ilocuţionare (acceptare, reproş, scuză etc.), acestea fiind singurele tăceri semnificative din punct de vedere pragmatic. După noi, o terminologie mai adecvată pentru dihotomia în discuţie ar fi: **a.** *tăceri noncomunicative* sau *accidentale*, nu „comunicative", tocmai datorită faptului că sunt private de semnificaţii pragmatice şi au cauze (cvasi)independente de utilizator (căderea conexiunii, situaţia de a nu te afla în faţa calculatorului, situaţia de a fi implicat într-o altă conversaţie etc.) şi **b.** *tăceri comunicative* sau *pragmatice*, tăceri care subliminal transmit, „comunică" ceva (lipsa de interes, reproşul, supărarea etc.). În comunicarea electronică, tăcerea pragmatică poate fi redată şi grafic prin puncte de suspensie. Când este conectat (on-line), dar nu intervine în conversaţii, utilizatorul este *factor pasiv* în procesul comunicării.

---

[4] În structura cuvântului *imagem*, termenul *imagine* denotă atât reprezentarea vizuală, cât şi reprezentarea auditivă (cf. Pomian 2008, p. 348).

Alteori, conversația poate fi întreruptă *ordinar* de către emițător sau *tacit* de către receptor sau dialogul electronic se poate rezuma la o *conversație fatică*. De asemenea, replicile nu au o ordine (un interlocutor poate scrie mai mult decât altul), accesul la cuvânt (engl. 'turn-taking') fiind nelimitat.

0.9. În cadrul conversației electronice din camerele de chat, pot fi considerate avantaje: degajarea psihică datorată absenței față în față a interlocutorului; posibilitatea de a sista tacit conversația; posibilitatea de „a urmări" pe cineva adoptând statutul de *invizibil* în raport cu potențialii interlocutori; limbajul concis, concentrat; îmbinarea codului vizual cu cel auditiv.

1. Nivelul fonetic

1.1. Discursul electronic se caracterizează prin modificări lingvistice dintre cele mai diverse, unele majore, încât adeseori nivelul morfosintactic devine o consecință a modificărilor operate la nivelul fonetic. Se remarcă, astfel, neglijențe în grafia cuvintelor, neglijențe care iau forma unor accidente fonetice, iar cele mai multe dintre acestea au drept cauze principiul economiei de limbaj (derivat din principiul economiei de timp) şi punctuația lacunară sau, alteori, excesivă (precum scrierea cu minusculă în mod aproape exclusiv). Lipsa semnelor de punctuație şi, uneori, chiar a celor de ortografie nu traduc neapărat incultura, ci se constituie ca o caracteristică cvasigenerală a stilului conversației electronice, în special în camerele de chat şi în SMS-uri.

Accidente fonetice frecvente sunt:

1.1.1. Lungirea unor litere (sunete): *geminarea vocalică*[5] (*biiine*, *viiiin*, *paaa*, *nuuuu*, *te roooog*, *pleeease*, *pfooo*) şi *geminarea consonantică* (*mmmmmmh*).

1.1.2. Reduceri ale formelor lexicale în diverse poziții:

• inițială (*afereza*): *(**î**)nainte*;

• mediană (*sincopa*): *n(**im**)ic*, *m(**ăn**)ânc*;

• finală (*apocopă*): *pove(**stim**)*, *tre(**buie**)*.

Accidentele fonetice pot funcționa combinat în interiorul unuia şi aceluiaşi cuvânt: pron. *mine/tine* > *m(**i**)ne/t(**i**)ne* (sincopă) > *mn(**e**)/tn(**e**)* (apocopă) > *mn/tn*; adv. *bine* > *b(**i**)ne* (sincopă) > *bn(**e**)* (apocopă) > *bn*. Ca tendință generală apare elidarea vocalelor, accident fonetic asociabil cu alte fenomene fonetice: ***k**nd* (alterare grafică) < *c(**â**)nd* (sincopă) < *când*; *mlt* < *m(**u**)lt* (sincopă) < *mult*; *bes**k*** (alterare grafică) < *(**iu**)besc* (afereză) < [*te*] *iubesc*; *b**y**ta* (alterare grafică) < *(**iu**)bita* (sincopă) < *iubita* [*mea*].

1.1.3. Augmentări ale formelor lexicale în diverse poziții:

• inițială (*proteza*): ***m**na*;

• mediană (*epenteza*): *a h**ă**răni* (epenteză vocalică sau *anaptixă*), *s**c**lab* (epenteză consonantică);

• finală (*paragoga*): *da**p***.

[5] Considerăm justificată introducerea metasintagmei terminologice de *geminare vocalică*, deşi în literatura de specialitate se vorbeşte exclusiv de *geminarea consonantică*.

1.2. La nivelul grafiei, o caracteristică este preferinţa pentru utilizarea apostrofului în detrimentul cratimei, după modelului englez: *soră'mea* în loc de *soră-mea*, *nu's* în loc de *nu-s*; *ce'i?* în loc de *ce-i?*, *(mi-a vorbit) de'ale lui* în loc de *de-ale lui*, în timp ce structurile lingvistice care reclamă apostroful apar tot mai frecvent nemarcate în plan ortografic: *neaţa* în loc de *'neaţa*, *domle* în loc de *dom'le*, *la/pe dracu* în loc de *la/pe dracu'*; *99* în loc de *'99*; *nainte* în loc de *'nainte*; *pân la* în loc de *pân' la*; *las* în loc de *las'*. Absenţa semnelor ortografice este una dintre cele mai grave erori de scriere specifice mediului discursiv electronic: **teai (dus)* în loc de *te-ai (dus)*, **luatil* în loc de *luaţi-l*, **nauzi* în loc de *n-auzi*, **nui (voie)* în loc de *nu-i (voie)*.

Scrierea cu minusculă şi absenţa semnelor de punctuaţie devin caracteristici de bază, specifice în conversaţiile din camerele de chat. În relaţie cu acestea se află cazurile de îmbinare a semnelor alfabetice cu cifre, cu semne de punctuaţie, de ortografie ori cu alte simboluri, în special în momentul alegerii/creării nick-name-ului: **DiSTuRb3d 4 3v3r**; **Cr@zy Bluerigard Qkazu™16**; **\m/... †† OzzY ††... _|_**; **.....::::::T@rn@iT@m@$:::::.....**; **___**Vlad Jiscu**___**. La avatar, mesajele personalizate pot lua aspectul unor combinaţii de minuscule şi majuscule, respectiv combinaţii între diverse fenomene lingvistice: <u>**PoZe NoI!! dA iO Nu'S**</u>.

1.3. Discursul electronic are ca inconvenient major absenţa, de cele mai multe ori, a semnelor diacritice. S-au propus unele soluţii de compromis, a căror rezistenţă se va confirma sau infirma în timp. Putem vorbi, în aceste situaţii, de *alterări grafice*, clasificabile în:

a) *alterări grafice pozitive*, când substituirea literelor însoţite de semne diacritice prin alte forme grafice are rolul dezambiguitor: *sh* pentru *ş* (*cosh*, *shi*, interj. *shhh*), *tz* pentru *ţ* (*tzeapă*, interj. *tzutz*) vezi şi: *shortz* pentru *şorţ*.

b) *alterări grafice negative*, când înlocuirea unor litere nu este justificată, fiind doar un act de „modă lingvistică": *nimi**k***, *se**cs**i*, ***2**dor* (versiune pentru *Tudor*, *2* având în engleză o citire apropiată de secvenţa fonică din română *[tu]*). Intră aici şi substituirile intenţionate ale unor litere prin alte litere, simboluri sau cifre, al căror scop principal este de a epata prin *inedit*, *originalitate*, *grad sporit de afectivitate*, *sugestii subliminale*: *bebsi* în loc de *pepsi*; *mumos* în loc de *frumos*; *sepsi* în loc de *sexy*; *gentl3m@n* în loc de *gentleman* etc. Se pot întâlni forme lexicale unde *ş* este substituit prin perechea lui sonoră *j*: ***j**mecher* pentru *şmecher*, *a**j** (merge)* pentru *aş (merge)*.

Pentru unele litere, precum *ă*, *â*, *î*, nu s-au găsit corespondente în mijloacele de comunicare electronică lipsite de caractere româneşti, încât pot apărea confuzii: *român* vs *roman*, *până/pană* vs *pana*, *masă/măsa* (grafie adesea întâlnită pentru *mă-sa*) vs *masa*, *mâţă* vs *matza/mata*, *ţâţă* vs *tzatza/tata*. În asemenea situaţii, rolul dezambiguizator revine contextului. În absenţa diacriticelor, locutorul optează uneori pentru substituirea literei cu semn diacritic printr-o altă literă: *p**o**i* în loc de *p**ă**i*.

1.4. Unele interjecţii sunt redate cu caractere englezeşti (de exemplu, interjecţia emotivă *uau* redată *wow*; *mmm* cu paragoga lui *h*: *mmmh*; onomatopeea *marş*

sub forma *marsh*, explicabilă prin absența diacriticelor pe internet, telefoane mobile şi alte aparaturi electronice; *boom* în loc de *bum*). Snobismul lingvistic merge până la folosirea unor structuri interjecționale în traducere engleză: *oh God* în loc de *of, Doamne*. O altă caracteristică constă în protezarea interjecțiilor: *mna* ca variantă pentru *na*, după cum apar şi adverbe cu proteza consonantică *m*: *mda*; proteza introduce o marcă afectivă suplimentară, şi anume exprimă ezitarea.

1.5. În cazul unor cuvinte foarte vechi, cu grafii cât mai apropiate de etimoane, principiul ortografic tradițional-istoric al limbii române îşi pierde uneori din consistență; regăsim, astfel, grafii de tipul: **ieu* în loc de *eu*, **iel* în loc de *el*, **iei* în loc de *ei* şi tot mai des **ieste* în loc de *este*, **ieram* în loc de *eram*[6].

2. Nivelul lexico-semantic

2.1. *Abrevierile electronice* diferă atât de abrevierile unor unități semantice complexe cu sens unitar, de tipul formelor lingvistice compuse prin abreviere (*PSD*, *Asirom*, *Romtelecom*, *aprozar*), cât şi de abrevierile din diverse forme ale comunicării (ştiințifice, administrative etc.), unde apar din rațiuni de economie de spațiu grafic (*sg.*, *cap.*, *p.*, *rom.*). Prescurtările din stilul computațional sunt permanente surse de expresivitate, asociind de multe ori semnificații suplimentare şi/sau inedite cuvântului abreviat; în acest sens, se mizează pe echivoc, pe jocul de cuvinte, pe caracterul inedit şi, implicit, pe originalitate. Abrevierile predilecte în discursul electronic sunt preluate din limba engleză; dintre acestea, reținem aici câteva:

- *pls* pentru *please* („te rog");
- *thx* pentru *thanks* („mulțam");
- *lol* pentru *Laughing out Loud* („râd în hohote")/*lots of Luck* („mult noroc")/ *lots of Love* („multă dragoste");
- *ty* pentru *thank you* („mulțumesc");
- *u* pentru *you* („tu/voi/dv.");
- *btw* pentru *by the way* („apropo");
- *dnd* pentru *do not disturb* („nu deranja(ți)"), cu varianta argotică *dnfd* (*do not fuck disturb* „nu deranja(ți) cumva");
- *mess* pentru *messenger* („program/soft de chat, de interacțiune socială pe internet");
- *c2c/cam-to-cam* pentru *camera to camera communication* („comunicare de la cameră (video) la cameră"), abreviere asociată cu omofonia *2/to*;
- *asl* pentru *age/sex/location* („vârsta/sexul/localitatea");
- *brb* pentru *be right back* („revin imediat");

[6] În schimb, în exprimarea orală, formele pronominale *eu*, *el*, *ei* (mai rar, *ea* şi *ele*) şi cele verbale *este*, *eram* etc. cunosc fenomenul invers: din hipercorectitudine, vorbitorii aplică principiul fonetic, pronunțându-le cum se scriu.

- *SMS* pentru *Short Message Service* („serviciul de mesaje scurte", mai exact „mesaj");
- *MMS* pentru *Multimedia Messaging Service* („serviciul de mesaje multimedia", mai exact „mesaje multimedia");
- *str8* pentru *straight* („hetero(sexual)"), abreviere asociată cu omofonia *8/-aight*;
- *ema* pentru *e-mail address* („adresa de e-mail");
- *wtf* pentru *what the fuck* („ce dracu'/naiba").

La fel de originale şi inedite sunt şi abrevierile unor forme lingvistice româneşti:

- *npc* pentru *n-ai pentru ce*;
- *ms* pentru *mersi*;
- *cf* pentru *ce faci?*;
- *b* pentru *bine*;
- *22ror* pentru *tuturor*, abreviere asociată cu omofonia din engleză, unde *2* are o citire apropiată de românescul *[tu]*;
- *nb* pentru *Noapte bună!*;
- *dc* pentru *De ce?*.

Apar şi situații în care locul cuvintelor este luat de semnele de punctuație, fără a se lexicaliza nicio literă ori niciun grup de litere: *?* pentru *ce faci?*; *!* pentru a exprima mirarea.

2.2. O modă lingvistică este combinarea cuvintelor româneşti (cel mai adesea lipsite de diacritice) cu termeni din engleză, augmentând consistent fondul lexico-gramatical al *romglezei*. Exemplificăm: *S-a lansat noul Rempad Design.com – solutii web unice, Optimizari, Grafica and more* http://www.rempaddesign.com; *Sunt home*; *Mi-am luat jeepan din Japan*; *WoW ce jeepane cool*.

2.3. Preferința pentru anglicisme (mai mult sau mai puțin adaptate sistemului ortografic şi ortoepic al limbii române: *fifty-fifty*, *crazy*, *stand-by*, *a scana*, *a drinkui*, *a ticiui*, *self*, *versus*, *hard*) are ca avantaje modernizarea, împrospătarea lexicului, iar ca dezavantaje („riscuri") incomodarea exprimării orale, grafia greşită, generarea de pleonasme (morfologice: *snacksuri*, *sticksuri*[7], lexico-semantice: *summit la vârf*, *board de conducere*).

2.4. Sub influența limbii engleze, are loc o reactivare puternică a derivatelor cu sufixe de origine engleză: *-man* (*tupeuman*); *-ing* (*toping*); *-gate* („scandal": *Draculagate, Bechtelgate*); *-er* (*driver*, *suporter*, *stripper*); *-al* (*managerial*, *atitudinal*), respectiv a compuselor cu prefixoide de origine engleză: *mega* („foarte mare": *megaconcert*, *megashow*); *super* („foarte, peste, deasupra": *superinteresant, superbestial*, *supersexy*); *hiper* („foarte": *hipersexual*); *mini* („mic": *minimarket*, *minicampionat*, *minispectacol*); *jumbo* („foarte mare": *jumbosandwich*).

[7] În DOOM, se admite forma *sticksuri* (cu sg. *sticks*), dar nu şi *snacksuri*, ci *snackuri* (cu sg. *snack*).

3. Nivelul morfosintactic

Modificările la nivel gramatical, deşi lente, sunt consecinţe ale schimbărilor de la celelalte niveluri. Prin combinarea elementelor verbale cu cele paraverbale şi nonverbale, comunicarea se constituie pe baza unei *sintaxe mixte* (Slama-Cazacu 1999). Gramatica conversaţiei electronice relevă fenomene dintre cele mai diverse.

3.1. Substituiri între diverse forme morfologice:

• *Antiptoza* (substituire bazată pe echivalenţa cazuală), asociată cu încălcarea corectitudinii gramaticale; această caracteristică apare mai ales în construcţiile care preferă utilizarea prepoziţiei *la* ori a afixului proclitic *lui* în faţa numelor feminine declinabile şi în faţa substantivelor care denumesc grade de rudenie: *i-am spus* ***la Ioana*** [acuzativ] vs *i-am spus* ***Ioanei*** [dativ] vs *i-am spus* ***lui/lu'/lu Ioana*** [dativ/ acuzativ[8]]; asemenea „mutaţii" sintactice devin tipologice: *tatei/tatălui* (+ atribut)/ ***lui*** *tata*; *mamei/**lui** mama*.

• *Enalaga* (substituirea între moduri şi timpuri): *de* ***ştiam, veneam*** *şi eu* [indicativ imperfect] vs *de* ***aş fi ştiut, aş fi venit*** *şi eu* [condiţional-optativ perfect].

3.2. O particularitate tot mai extinsă la nivel morfologic este cacografia unor forme substantivale şi verbale terminate în „*i*". Pot fi statuate două cauze: incultura şi economia de timp, ambele impardonabile în acest context. Este cazul substantivelor care, articulate hotărât, conţin realizări duble ori triple ale lui „*i*", de tipul: *copii/copiii*. Cel puţin la fel de deranjante sunt cacografiile verbelor terminate în *-i* sau *-ii*, în funcţie de modurile şi timpurile verbale. Cele mai frecvente verbe greşit utilizate sunt: *a fi* (**ieste*; **voi/vei/va/vom/veţi/vor fii*; **aş/ai/ar/am/aţi/ar fii*;**Fi!*; **să fi bun*; **Nu fii!*; **poate fii*), *a şti* (**tu şti*; **voi ştii*; **aş ştii*; **ştiiam*; **să şti*), *a dori* (**vei dorii*; **aş dorii*; **îţi poţi dorii*).

3.3. Apocopa articolului hotărât *-l* devine o caracteristică generalizată în conversaţiile electronice (marcă a oralităţii), fenomen asociat de cele mai multe ori şi cu omisiunea apostrofului: *pomu', prietenu, băiatu* etc.

3.4. Tot în plan morfologic, cu precădere în camerele de chat, stârnesc interesul unele forme verbale ce funcţionează cu apocopă ca substitute ale formei verbale personale (/finite): *a povesti* sub forma *pove* (*mai **pove** mâine*; *ţi-**aş pove**, dar n-am timp*), *a iubi* sub forma *iubi* (*te-**am iubi** ca nimeni altcineva*; *eu te **iubi**, după cum ştiu că şi tu mă **iubi***), *a se plictisi* sub forma *plicti* (***mă plicti***; ***nu ai să te plicti*** *când vei începe munca*; ***nu te-ai*** *mai* ***plicti*** *de-ai fi cu noi*). Absenţa morfemelor predicativităţii datorată scurtării (apocopării) apare mai ales la indicativul prezent, viitor şi perfect compus, respectiv la condiţionalul-optativ prezent.

3.5. Conversaţiile în camerele de chat abundă în interjecţii, unele recent intrate în limbă, ca: *(o)ups*, *mersi*, *hello*, *ciao* (grafiat şi *ceau*), *ola*, *stop*, *bla-bla-bla*,

---

[8] Pentru interpretarea ca acuzativ pledează faptul că afixul proclitic ***lui*** nu impune restricţia cazuală (aici dativul), nominalul de după ***lui*** apărând cu forma nominativ-acuzativală (*Ioana*, nu *Ioanei*). Cf. şi: ***lui*** *soacră-sa* vs ***despre/a/cu*** *soacră-sa*. Pentru detalii, vezi Neamţu 2007, p. 64-65), unde afixul prolitic ***lui*** este asimilabil unei **prepoziţii cu acuzativul**, iar structura pe care o constituie este interpretată ca **genitiv-dativ analitic**.

altele mai vechi: *adio*, *bravo*, *aha*, *hm*, *îhî* (cu varianta fără diacritice *ihi*). Sunt reperabile şi combinaţii de interjecţii: (colocv.) *hai pa,* (reg.) *(m)na pa*, respectiv structuri interjecţionale de origine verbală: *şatap/shatap* (< eng. *Shut up!* „Taci! Gura!”). Stilul electronic a impus în limbă interjecţia *bip*, care a funcţionat iniţial ca onomatopee pentru soneria redusă la câteva (două-trei) secunde a telefoanelor mobile. Unele dintre aceste interjecţii funcţionează şi substantivizate: *bip/bipuri*, *bla-bla-uri*.

3.6. Cliticul adverbial *mai* prezintă ca tendinţă sintactică particularitatea de a nu mai disloca, în interiorul perfectului compus, auxiliarul de forma participială: *nu* ***mai am cântat*** *de mult*, sau formele pronominale (reflexive şi personale) de verbul conjugat: *nu* ***mai mă duc***, ***mai îl ajut*** *şi pe el*.

4. Elemente paralingvistice şi nonlingvistice

4.1. În cadrul conversaţiei electronice, codul iconic se îmbină firesc cu codul verbal, coerenţa şi continuitatea schimburilor verbale fiind asigurate de implicaturile conversaţionale. Imagemele sunt mijloace paralingvistice (/paraverbale) şi nonlingvistice (/nonverbale) predilecte în camerele de chat, unde funcţionează sub formă de imagini, de unde s-au extins în SMS-uri, MMS-uri, în poşta electronică (e-mailuri) etc. În SMS-uri, poşta electronică, pe bloguri, în publicaţiile on-line, imagemele se pot reduce la combinaţiile de semne de punctuaţie, diacritice şi alte simboluri, combinaţii deja consacrate. Exemplificăm:

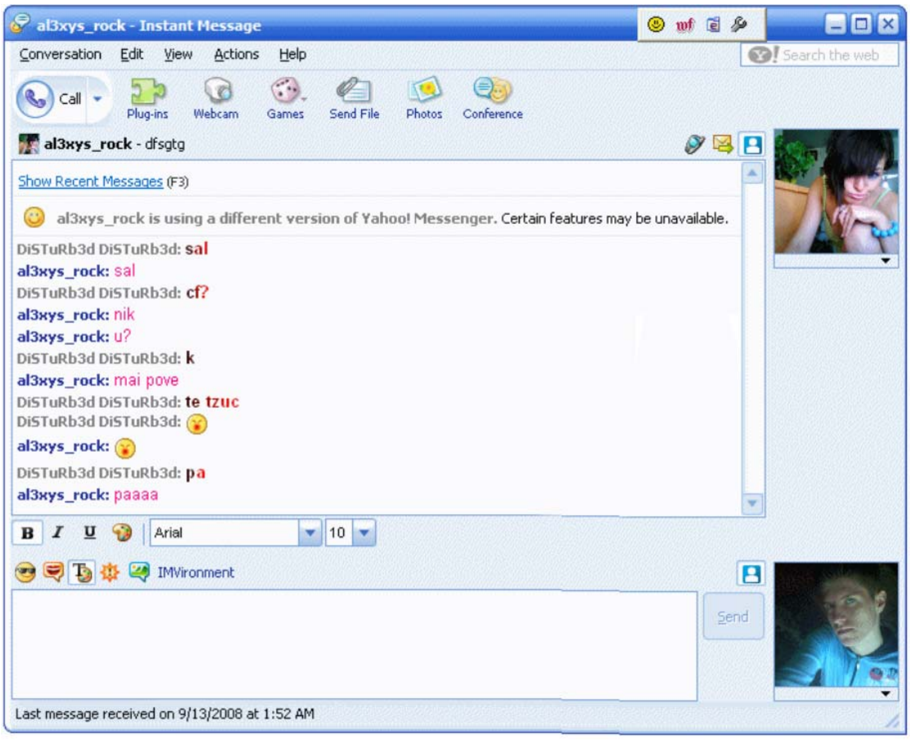
- :) pentru (= *zâmbesc*);
- :)) pentru (= *râd*);
- :(pentru (= *sunt trist*);
- :- pentru (= *sunt bolnav*);
- :-c pentru (= *sună-mă*);
- :- O pentru (= *sunt surprins*);
- ;) pentru (= *trag cu ochiul*).

Există şi imageme care îmbină codul vizual cu cel auditiv, respectiv imageme care nu pot fi reprezentate prin combinaţii de simboluri.

Imagemele pot, aşadar, prelua rolul paraverbalului când se vizează acţiuni de tipul: *zâmbeşte*, *râde (în hohote)*, *plânge*, *strănută*, *tuşeşte*, respectiv rolul nonverbalului când se referă la expresia feţei (trist, vesel, ruşinat), la gesturi (trasul cu ochiul, priviri expresive etc.).

4.2. Scrierea cu majuscule poate fi o marcă a intonaţiei ascendente; de exemplu: *bine, dragă, vin ACUM*; (pereche de adiacenţă:) **A.** *cu cine eşti acasă?* **B.** *SINGUR*.

4.3. În cazul unor forme lexico-gramaticale, se asociază mai multe accidente fonetice şi/sau fenomene lingvistice (lexicale, morfosintactice, de punctuaţie etc.), respectiv paralingvistice; exemplificăm pe baza unei conversaţii electronice:

În conversația de mai sus, redactată într-un limbaj informal, participanții la comunicarea electronică apelează la diverse strategii lingvistice și paralingvistice:

– apocopă: *sal* < *salut*;
– abreviere la inițiale: *cf?* < *ce faci?*, combinată uneori cu punctuația insuficientă prin suprimarea semnului întrebării: *cf*;
– sincopă și alterare grafică în raport cu normele de scriere în limba română (*nik* < *ni**m**ik* (sincopare) < (alterare grafică negativă) *nimi**k*** < *nimic*);
– anglicism și omofonie: *u* (în loc de *you*);
– anglicism și afereză: *k* (în loc de *O.K.*); *k* funcționează și ca substitut pentru rom. *că*;
– apocopă și anularea flexiunii verbale: *(mai) pove* (în loc de *(mai) povestim*);
– alterare grafică pozitivă: *te tzuc* (în loc de *te țuc*);
– animație (imagem): ;
– geminare vocalică: *paaa.*

5. Alte caracteristici ale stilului conversației electronice sunt:

• încălcarea, adeseori flagrantă, a uneia dintre cele mai importante calități generale (obligatorii) ale exprimării literare: corectitudinea;

• discursul din camerele de chat mizează pe spontaneitate și are o încărcătură afectivă amplificată, uzându-se (uneori excesiv) de mijloace expresive (creații

lingvistice personale şi/sau rare, digresiuni, exclamații, întreruperi, formule echivoce, secvențe recurente reparatorii (completările), corecturi, enunțuri neterminate, elemente comice, jocul de cuvinte, mijloace persuasive şi de captare a atenției prin utilizarea de imageme);

• lexicul este foarte variat, deschis inovațiilor lingvistice într-o măsură care poate depăşi limbajul din stilul jurnalistic, împrumutând termeni de la toate celelalte stiluri (neologisme, elemente argotice şi de jargon, abrevieri, forme lingvistice colocviale, populare şi dialectale, secvențe expresive inedite şi originale, rareori clişee);

• aria tematică este de o mare vastitate, de la conversațiile fatice (evaluate ca sigure în orice situație de comunicare) până la probleme personale ori de interes ştiințific;

• în camerele de chat şi nu numai, participanții la actul comunicării (*interlocutorii*) au identități false, anonime ori vag cunoscute, estompându-se granițele de vârstă, sex, clasă socială etc.; locul de unde se transmite informația poate fi nesigur; însăşi credibilitatea informației poate fi îndoielnică;

• diversitatea tematică şi uzul unor mijloace lingvistice variate conturează o altă caracteristică a discursului electronic: *poliglosia*, anume capacitatea utilizatorului acestui stil funcțional de a-şi adapta limbajul la medii socioculturale dintre cele mai diverse; de multe ori, conversația electronică are caracter perisabil (SMS-uri, MMS-uri, conversațiile de pe bloguri, forum, din camerele de chat);

• naturalețea, relaxarea, degajarea sunt calități particulare ale acestui stil, comune stilului electronic şi stilului colocvial (al conversației uzuale);

• din punct de vedere diamezic (al canalului utilizat pentru comunicare), stilul conversației electronice devine o formă de comunicare *mixtă*, complexă, prin îmbinarea discursului oral cu cel scris.

5. Concluzii

Sintetizând, caracteristicile stilului funcțional electronic se datorează unor fenomene diverse, precum: diversitatea tematică şi stilistică a conversațiilor, abrevierile, lipsa punctuației şi a semnelor diacritice, ortografia deficitară, elipsele, romgleza. Asemenea fenomene nu pun neapărat în pericol limba română, ci reprezintă, de fapt, o expansiune stilistică fără precedent, în acord cu dezvoltarea spectaculoasă a contextului extralingvistic. De altfel, diversificarea actuală a limbii, la toate nivelurile, este direct proporțională cu evoluția rapidă şi în domenii variate a tehnologiei contemporane, iar stilul conversației electronice se dovedeşte mai dinamic şi mai deschis schimbărilor decât însuşi stilul publicistic, marcând intenționat sau neintenționat conştiința utilizatorilor. Condiția primară pentru existența stilului electronic este „conectarea la mediul electronic”, conectare atât de facilă şi de comodă, încât studiile recente se focalizează pe impactul psihologic asupra omului, altfel spus pe gradul de *dependență* şi consecințele inerente. În prezent, mediile electronice (*www*-ul; *e-mailul*; *chatul*; *IRC*-ul; *GPS*-ul; *telefonia mobilă* etc.) creează un nou tip de cultură a civilizației contemporane, *cultura electronică*, schimbând radical formele de interacțiune socială.

BIBLIOGRAFIE

Dascălu Jinga 2002 = Laurenția Dascălu Jinga, *Corpus de română vorbită (CORV). Eşantioane*, Bucuresti, Editura Oscar Print.

Dascălu Jinga, Pop 2003 (ed.) = Laurenția Dascălu Jinga, Liana Pop (ed.), *Dialogul în româna vorbită*, Bucureşti, Editura Oscar Print.

DOOM = *Dicționarul ortografic, ortoepic şi morfologic al limbii române*, ediția a II-a revăzută şi adăugită, Bucureşti Editura Univers Enciclopedic, 2005.

DȘL = Angela Bidu-Vrănceanu, Cristina Călăraşu, Liliana Ionescu-Ruxăndoiu, Mihaela Mancaş, Gabriela Pană Dindelegan, *Dicționar de ştiințe ale limbii*, Bucureşti, Editura Nemira, 2001.

GALR = *Gramatica limbii române*, vol. I. *Cuvântul*; vol. II. *Enunțul*. Coordonator: Valeria Guțu Romalo, Bucureşti, Editura Academiei Române, 2005 (tiraj revizuit: 2008).

Hoarță Cărăuşu 2005 = Luminița Hoarță Cărăuşu, *Corpus de limba română vorbită actuală*, Iaşi, Editura Tehnică, Științifică şi Didactică CERMI.

Ionescu-Ruxăndoiu 1999 = Liliana Ionescu-Ruxăndoiu, *Conversația. Structuri şi strategii. Sugestii pentru o pragmatică a românei vorbite*, ediția a II-a revizuită, Bucureşti, Editura All Educational.

IVLRA = Liliana Ionescu-Ruxăndoiu (ed.), *Interacțiunea verbală în limba română actuală. Corpus (selectiv). Schiță de tipologie*, Bucureşti, Editura Universității din Bucureşti, 2002.

LRVMI = Klaus Bochmann, Vasile Dumbravă (eds.), *Limba română vorbită în Moldova istorică*, vol. I–II, Leipzig, Lepziger Universitätsverlag, 2000.

Neamțu 2007 = G. G. Neamțu, *Teoria şi practica analizei gramaticale. Distincții şi… distincții*, ediția a II-a revăzută, adăugită şi îmbunătățită, Piteşti, Editura Paralela 45.

Pomian 2008 = Ionuț Pomian, *Construcții complexe în sintaxa limbii române*, Piteşti, Editura Paralela 45 (Colecția Universitaria).

Slama-Cazacu 1999 = Tatiana Slama-Cazacu, *Psiholingvistica – o ştiință a comunicării*, Bucureşti, Editura All.

Trohin 2006 = Elena Trohin, *Particularități lingvistice ale comunicării pe Internet*. Teză de doctorat, Universitatea de Stat din Moldova, Chişinău, 158 de pagini, http://www.cnaa.acad.md/files/theses/2006/4834/elena_trohin_thesis.pdf

THE ELECTRONIC FUNCTIONAL STYLE
(*Abstract*)

The finality of our present article is to argue that from the diaphazical perspective in the contemporary Romanian language we could identify the existence of a new functional style, that is **the electronic conversational style** (shortly: **the electronic style**), detached from the publicistic style and including the computer-mediated communication and the other electronic means (GPS; telephony: SMS, MMS). After we subjected the electronic discourse to a conversational analysis, we formulated a series of specific characteristics referring to various levels of the language (phonetic, lexical, grammatical, stylistical) and to some sociopsychological implications. We mention here: the phonetic accidents, the (positive and negative) graphic alterations, the electronic abbreviations, the lack of punctuation, the preference for Anglicisms, the use of emoticons, the verbal apocope, the orality, the communicative (pragmatic) silences vs the non-communicative (accidental) silences.

Grupul Şcolar Industrial
Tăşnad, jud. Satu Mare